

SUURPERHEESSÄ OLI SELKEÄ TYÖNJAKO

Anna Koskinen

Kirjoitus perustuu Anna Koskisen, s. 1886, ja miniänsä Rauha Koskisen, s. 1914, kertomiin muisteluihin.

Mammani Anna Koskinen, "Vana Anni" oli 20-vuotias ja miehensä Juho, Vana, 28-vuotias, kun heidän esikoisensa Mikko, kasteessa Nikolai, syntyi 28.1.1907. Lapsikartas karttui sitten järjestyksessä Jussi, Maria, avioituttuaan Koppanen, Lyydia, avioituttuaan Moilanen, Väinö ja Martta, avioituttuaan Pasanen, joka syntyi 1918.

Samassa talossa ja taloudessa asuivat vuoteen 1920 myös:

Vanan vanhin veli Kosti, Konstantin, vaimonsa Tatjana ja heidän kahdeksan lastaan, Aleksander, Anni, avioituttuaan Laurila, Maria, avioituttuaan Arolainen, Jussi, Heikki, Helena, avioituttuaan Lamppu, Eemil ja Lyydia, avioituttuaan Nieminen heistä neljä isääni Nikolaita vanhempia,

nuorin veli Heikki, vaimonsa Aleksandra, Sassa, ja heidän kolme poikaansa, Paavo, Eino ja Veikko, kaikki isääni nuorempia, sekä

veljesten tati Darja, Ika Tarja.

Kyseessä oli perinteinen suurperhe.

Isäntänä ja kotimiehenä oli Ikan kuoltua (1903) Kosti, vanhin pojistaan. Hänen tehtävänään oli myös lasten kurissa pitäminen. Kun suurperheen vanhaemäntä Anna Ika Anni kuoli vuonna 1911, nostettiin viralliseksi emännäksi Kostin vaimo Tatjana. Tämä kieltäytyi jyrkästi tehtävästä. Kukaan veljesten vaimoista ei halunnut kaikkien emännäksi.

Suostuttelujen jälkeen tehtävän otti vastaan isänäitini Vana Anni. Hän kertoi Heikin pyydelleen: "Käy sie emännäks, kukkua ei käysiu ylitseis."

Lapsille ei riittänyt paljon aikaa. Vanha Darja joutui väkisinkin näiden kanssa eniten tekemisiin. Lapset kasvattivat toisiaan niin hyvässä kuin pahassa. Alakynteen jääneelle ei ollut herkkua, kun kiellettiin kantelemasta ja käskettiin pitämään puolensa.

Paavo oli useimmin tullut itkien pois sakista selittämään asioita. Sai äidiltään tästäkin vielä piiskaa kintuilleen. "Miks et pysy etempän!"

Anni joutui emännän töiden takia olemaan muita enemmän pihapiirissä ja näkemään lasten tappelut. Hän sanoi Sassalle: "Älä sie enniä lyö stä poikajais."

Kosti yritti pitää välillä kuria yllä. Kerran oli Mikon vuoro saada remmistä kasvatusta. Kun remmi lähenei, Mikko pinkaisi nopsana poikana karkuun ja huusi mennessään, "tule jumalauta perkele". Kosti ei saanut Mikkoa kiinni. Tämä pysyi etäällä sedästään. Iltaan mennessä tilanne pehmeni ja poika säästy remmiltä.

Anna Koskinen eli Vana Anni ja tyttärensä Maria Koppanen 1930-luvun jälkipuoliskolla.

Mamman mielestä Kosti suorastaan vihasi Mikkoa. Sanoi usein, ettei tästä tule "muuta ko hevosvora Pietari tiel".

Mikko oli serkuksista joutuisin, aikaansaavin jo paimenpoikana olessaan. Aikanaan lapsijoukko meni vuorollaan Metsäpirtin kansakouluun. Mikko oli poikkeuksellisen hyvä laskennossa. Oli myös nopea ja taitava päässä laskija. Muissa aineissa hän ei loistanut. Ennen kansakoulua Mikko oli käynyt ortodoksikirkon ylläpitämää kiertokoulua ja oppinut siellä Jaakko Koskivaaran opastuksessa lukemaan sekä muutaman sanan venäjää. Se oli tärkeä kieli pietarinkävijöille.

Suurperheen aikana Kosti hoiteli naisten ja poikien kanssa maatyöt. Suurperheen jakautuessa hän muutti perheensä kanssa Vaskelankosken partaalle rakennettuun uuteen taloon. Paikka oli kerrassaan kaunis asua.

Juho Vana oli rahti- ja ajomies, joka myös avusti nuorinta veljeään tämän kaupankäyntipuuhiin. Hän rahtasi puuta metsistä, vei ja toi tavaraa Pietarinmatkoillaan, nouti Laatokan rannasta kalaa jne. Vana ja Anni jäivät perheineen kokonaan kunnostettuun vanhaan kotitaloon. Ikka Peko taloon kyläryhmän sisälle. Heillä oli suurin asuinrakennus. Siinä oli iso tupa ja kaksi todella tilavaa kamaria. Sisäeteisen vieressä oli sulani, huone jossa säilytettiin ruokia. Tupaan tultiin verannan kautta. Yläkerrassa oli uuniton kesähuone. Sopuisa Vana vaihtoi taloa nuorimman veljensä kanssa, kun tämä oli sitä pyytänyt.

Talon ympärille laitettiin veljestalouksista ensimmäisenä puutarha ja kauniit istutukset. Niille syntyi tilaa, kun vanhat rakennukset di puretti. Mamma sai muutaman marjapensaansa alun ensimmäisillä puutarhakursseillaan. Niistä sai uusia pistokkaita. Omenapuut oli kasvatettu siemenistä ja jalostettu jonkin hyvän lajikkeen oksilla. Käytännössä monien pihojen ruusut ja muut koristepensaat olivat lähtöisin naapurin pensaiden vesoista. Keväisin kylvettiin kukkien siemeniä. Pihat olivat siistejä ja hoidettiin hyvin.

Nuorin veljeksistä, Heikki, oli kauppamies. Hän välitti kalaa, lihaa, karjaa ja paljon muutakin Pietariin saakka niin kauan kuin se oli mahdollista. Rajan sulkeuduttua alkoi salakauppa sen yli. Ruplan arvon romahdettua kaupankäynti suuntautui ensisijaisesti Terijoelle. Heikki ja Sassa asettuivat poikineen Metsäpirtin kirkonkylän ja Raudun välisen tien varteen rakennettuun uuteen taloon muutaman sadan metrin päähän vanhasta emätalosta. Heikin maatilasta tuli niin sanottu mallitila rakennuksineen ja viljelyksineen. Mallitilalla oli maatalousharjoittelijoita ja tilan oli täytettävä monenlaisten määräysten ehdot.

Suurperhe oli vaurastunut kaupankäynnillään niin hyvin, että pystyi kustantamaan veljeksille omat talot ja rahaa jäi runsaasti vielä jaettavaksikin. Jako kävi sulassa sovussa. Veljekset pääsivät isänniksi ja vaimot emänniksi omiin taloihinsa vuonna 1920. Sokea Darja vietti vanhuuttaan vuoroin jokaisen veljenpoikansa luona. Vanhukset olivat luonnollinen osa perhettä.

Vaskelassa oli tapana pestä tupa lattiat, hirsiseinät ja katto aina juhannukseksi. Kamareissa pestiin vain lattiat. Niiden seinissä oli tapetit. Mamma käski kerran Mikkoa pyytämään apulaista tällaiseen pesu-urakkaan. Poika oli sanonut äidilleen, että ei tähän ketään tarvita, "mie pese siu kanssais".

Mamma oli tapahtumasta hyvillään vielä myöhäisilläänkin. Silloin eivät pojat mielellään mitään tupia pesseet. Se oli naisten työtä.

MK